

DDP-YD/ETD (2023) 159

Київ, 04 серпня 2023

ДОСТУП ДО МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ

довготривала програма посилення спроможності
новостворених громадських організацій, що працюють з молодими людьми, через
розвиток компетентностей їх представників та представниць¹

(серпень 2023-вересень 2024)

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПАРТНЕРСТВА

Кінцевий термін подачі заявки: **15 вересня 2023 року**

¹ Відповідно до ситуації безпеки в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну

Рада Європи: молодіжна політика і молодіжна робота

Рада Європи є провідною правозахисною організацією на континенті. Вона підтримує свободу вираження поглядів і ЗМІ, свободу зібрань, рівності, захисту меншин. Вона проводила кампанії з таких питань: захист дітей, мова ворожнечі в інтернеті, права ромів / ронок.

Усі держави-члени Ради Європи приєдналися до Європейської конвенції з прав людини – договору, призначеного захищати права людини, демократію й верховенство права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за реалізацією Конвенції.

Україна набула членства в Раді Європи в листопаді 1995 року. Рада Європи захищає права людини за допомогою таких міжнародних конвенцій, як Конвенція про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству й боротьбу з цими явищами; Конвенція про кіберзлочинність. Вона здійснює моніторинг прогресу, досягнутого державами-членами в цих галузях, і надає рекомендації за допомогою незалежних експертних органів моніторингу.

[Департамент молоді](#) є частиною Директорату демократичної участі у складі Генерального директорату з питань демократії Ради Європи й несе відповідальність за реалізацію молодіжної політики в Раді Європи. Департамент розробляє керівні принципи, програми і правові документи для формування послідовної й ефективної молодіжної політики на місцевому, національному і європейському рівнях. Він покликаний узагальнювати й розповсюджувати знання й досвід, які стосуються життєвих ситуацій, прагнень і засобів вираження поглядів європейської молоді.

Стабільність демократичного суспільства ґрунтується на креативності, динамізмі, соціальній відповідальності та компетентності молодих людей. Водночас демографічні зміни, технологічний розвиток і зростання соціальної нерівності ставлять молодих європейців/європейок у важке становище. Дехто з них відчуває зростання проблем щодо повної реалізації прав людини, особистого розвитку, змістовної громадської участі та інтегрування до суспільства, а також безперешкодного переходу до самостійного життя; у ситуації особливого ризику перебувають вразливі та маргіналізовані групи молоді.

У будь-якій молодіжній політиці провідну роль відіграє громадська участь молоді. Це знайшло відображення у двох важливих стандартах Ради Європи – [Переглянутій хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті](#) та [Рекомендації Комітету міністрів про доступ молодих людей до прав](#). Участь молодих людей у житті громади є правом людини і водночас умовою їхньої успішної інтегрування та незалежності як активних, самостійних і відповідальних громадян та громадянок зараз і в майбутньому. У січні 2020 року Комітет міністрів ухвалив [Стратегію молодіжного сектору до 2030 року](#), яка зокрема містить відповіді на нові питання й виклики, що з ними стикаються молоді люди в усій Європі.

Рада Європи приділяє особливу увагу молодіжній роботі, яка відіграє важливу роль у розвитку молоді, її навчанні й інтеграції в суспільство. Упродовж понад 50 років Рада Європи підтримує якість молодіжної роботи в Європі за допомогою навчальних програм для молодіжних працівників і працівниць, різноманітних рекомендацій і керівних принципів молодіжної політики, освітніх ресурсів, кампаній, сприяння проектам молодіжних організацій і партнерства з іншими структурами, зокрема з Європейською комісією. Інструменти Ради Європи в молодіжній галузі доповнюють один одного задля забезпечення сталого впливу на молодих людей. Розвиток молодіжної роботи в Європі є одним із ключових пріоритетів Ради Європи.²

Молодіжна робота відіграє важливу роль в охопленні й об'єднанні молодих людей, які щодня стикаються з виключенням. Це правда, що в суспільстві є багато інших чинників, які можуть сприяти соціальному включенню молодих людей, не в останню чергу це здібності й сила самих молодих людей. Але для молодих людей з меншими можливостями молодіжна робота й молодіжні організації можуть бути основним засобом такого включення.

² Посібник до Рекомендації CM/Rec(2017)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про молодіжну роботу (У центрі уваги – молодіжна робота). URL: <https://rm.coe.int/ukr-youth-workin-the-spotlight/1680a4bd04>

Молодіжна робота – це широкий термін, що охоплює чималий спектр діяльності соціального, культурного, освітнього, екологічного та/або політичного характеру, яку здійснює молодь, яку здійснюють разом із молоддю і для молоді в групах або індивідуально. Молодіжну роботу виконують молодіжні працівники / працівниці на оплачуваній чи неоплачуваній основі, така робота ґрунтується на неформальних й інформальних процесах навчання, орієнтованих на молодь і на добровільну участь. Молодіжна робота фактично є соціальною практикою, роботою з молодими людьми й суспільствами, у яких молодь живе, така робота сприяє активній участі й залученню молоді в громади і в процеси ухвалення рішень.

Рекомендація CM/Rec(2017)4 про молодіжну роботу

«Саме молодіжна робота й участь у програмах і тренінгах для молодіжних працівників дали мені чітке розуміння того, що в молодіжному середовищі є величезне різноманіття, але ми не можемо відкидати жодну групу, якщо хочемо будувати суспільство рівних».

Цитата з інтерв'ю, дослідження з розроблення проекту профстандарту «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)», 2022³

Молодіжна робота може і в багатьох випадках відіграє певну роль у соціальній інтеграції молодих людей з меншими можливостями.⁴

Детачт молодіжна робота

Детачт молодіжна робота працює без використання будівлі чи заходу й відбувається там, де молоді люди «знаходяться» як географічно, так і за рівнем їхнього розвитку (developmentally). Вона забезпечує інформальну і соціальну освіту й задовольняє будь-які потреби, які висувають чи сприймають молодіжні працівники / працівниці. Оскільки детачт молодіжні працівники / працівниці не мають жодної фізичної будівлі або спеціальної діяльності, над якою вони мають владу чи контроль, стосунки між молодими людьми й молодіжними працівниками / працівницями є цілком добровільними й постійно вдосконалюються для переговорів.

Аутрич молодіжна робота

Аутрич молодіжна робота також відбувається там, де молоді люди, на їхній «території», і підтримує, доповнює нову й наявну молодіжну роботу на основі центрів / проєктів. Її використовують переважно для інформування молодих людей про послуги, які існують у їхній місцевості, і заохочення їх користуватися такими послугами. Аутрич також може прагнути визначити через консультації з молодими людьми будь-які прогалини, наявні в послугах, спрямованих на задоволення їхніх потреб.

Вулична молодіжна робота

Термін вулична молодіжна робота зазвичай використовують для опису як детачт, так і аутрич молодіжної роботи.

Мобільна молодіжна робота

Мобільна молодіжна робота належить до молодіжної роботи, яку здійснюють з мобільного молодіжного центру - автобуса або каравана. Майже в усіх відношеннях це відповідає методології молодіжної роботи, що відбувається в молодіжному центрі. Оскільки після того, як молодіжні працівники / працівниці виходять з молодіжного центру, щоб поговорити з молодими людьми, це залежить від цих молодих людей дістатись туди, де відбувається така молодіжна робота.

³ Дослідження з розроблення проекту професійного стандарту «Фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)» (лютий – березень, серпень – вересень 2022). URL: <https://rm.coe.int/-08-2022-ydfuiai/1680a8e55b>

⁴ Посібник для навчання з питань соціальної згуртованості й безбар'єрного середовища в молодіжному секторі, проєкт 2022. URL: <https://rm.coe.int/training-manual-on-social-cohesion-and-barrier-free-environment-in-the/1680ab260e>

Проект Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза III»

Проект [«Молодь за демократію в Україні: Фаза III»](#) розпочато у межах Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки. Проект побудований на результатах та досвіді проекту Ради Європи «Молодь за демократію в Україні» у 2020-2022 роках.

Проект [«Молодь за демократію в Україні: Фаза III»](#) спрямований на те, що молоді люди в Україні отримують переваги від участі у молодіжній політиці та якісної молодіжної роботи для зміцнення власної стійкості та добробуту, для реалізації своїх прав людини і свобод, демократичної участі та громадянства у военний та повоєнний час.

Проект підкреслює важливість [Стратегії молодіжного сектору Ради Європи до 2030 року](#) та відображає [Національну стратегію державної молодіжної політики до 2030 року](#), [Державну цільову соціальну програму «Молодь України» 2021-2025](#).

Проект заохочуватиме зацікавлені сторони молодіжної політики в Україні впроваджувати та поширювати Рекомендації Комітету Міністрів державам-членам: [про доступ молоді з неблагополучних районів до соціальних прав, CM/Rec\(2015\)3](#); [про доступ молодих людей до прав, CM/Rec\(2016\)7](#); [про молодіжну роботу, CM/Rec\(2017\)4](#); [щодо участі ромської молоді, CM/Rec\(2023\)4](#); [про захист молодіжного громадянського суспільства і молоді та підтримки їх участі в демократичних процесах, CM/Rec\(2022\)6](#).

Проект складається з трьох основних компонентів, які впроваджуються паралельно і мають наскрізні заходи:

- молодіжна політика, заснована на підходах участі;
- визнання молодіжної роботи у военний час;
- підтримка молодіжних центрів та молодіжних організацій як платформ громадянської активності та демократичної участі.

Очікувані результати:

- Державні службовці і службовиці та посадові особи місцевого самоврядування (принаймні 40% жінок) на місцевому, регіональному та національному рівнях коригують пріоритети та значення молодіжної політики та програм з урахуванням воєнних та післявоєнних реалій молодих людей, застосовуючи стандарти Ради Європи;
- Молодь бере участь у демократичних процесах на національному, регіональному та місцевому рівнях (зокрема через молодіжні ради), сприяючи соціальній згуртованості та включенню, громадянській участі та демократичному громадянству;
- Молодіжні працівники та працівниці на місцевому, регіональному та національному рівнях забезпечують якісну та доступну молодіжну роботу, щоб задовольнити потреби молодих людей, які постраждали від війни, та полегшити доступ до прав на основі стандартів та підходів Ради Європи;
- Молодіжні працівники і працівниці та адміністративний персонал молодіжних центрів в Україні надають послуги для молодих людей, особливо з таких уразливих груп, як внутрішньо переміщені особи, особи, які повернулися (репатріанти і репатріантки) та постраждали від війни особи, відповідно до стандартів і підходів Ради Європи та за підтримки рівних молодіжних центрів, що мають Знак якості Ради Європи для молодіжних центрів;
- Провайдери молодіжної роботи (зокрема молодіжні організації) надають послуги для молодих людей, особливо з таких уразливих груп, внутрішньо переміщені особи, особи, які повернулися (репатріанти і репатріантки) та постраждали від війни особи за допомогою експертної та технічної підтримки Ради Європи.

Контекст довготривалої програми

За даними Міністерства молоді та спорту України близько 40% молодих людей вимушено змінили своє постійне місце проживання після 24 лютого 2022 року. Зокрема, близько 2 млн. є внутрішньо переміщеними особами, така ж кількість виїхала за межі України⁵.

Відповідно молодіжні громадські організації та організації, що працюють з молодими людьми стикнулись із низкою викликів, пов'язаних з війною і прагнуть на них відповідати.

ТОП-10 сфер діяльності громадських організацій відповідно до результатів дослідження «Громадянське суспільство України в умовах війни»⁶ 2023 року:

- Допомога армії, ветеранам;
- Допомога жертвам війни та переселенцям;
- Культура і спорт, туризм;
- Освіта;
- Правова допомога;
- Захист прав людини;
- Допомога вразливим верствам населення;
- Екологія;
- Соціальне підприємництво;
- Наукові і аналітичні дослідження, консалтинг.

В той же час, згідно з результатами опитування «Вплив війни на молодь України»⁷ 2023 року, участь молоді у діяльності інститутів громадянського суспільства є доволі низькою: більшість респондентів/респонденток (70%) не брали участі у діяльності жодного з них. Менше половини молодих людей поінформовані про існування дитячих і молодіжних організацій: 43% молодих людей тільки знають, що такі існують в Україні, водночас більше третини (37%) — не в курсі. І лише 2% є членами/членкинями таких організацій.

За даними Державної служби статистики України⁸, станом на 1 січня 2023 року в Україні зареєстровано 99556 громадських організацій. Це загальна кількість чинних громадських організацій, не тільки молодіжних, які формально не припинили свою діяльність. Керівниками 71,3% цих організацій є чоловіки, відповідно 28,7% є керівницями. Новоствореними громадськими організаціями в 2022 році є 3013 (загальна кількість зареєстрованих громадських організацій станом на 01 січня 2022 – 96543).

За даними дослідження потреб і викликів молодіжних центрів України різної форми власності місцевого, обласного та національного рівнів, 36,7% молодіжних центрів, що взяли участь в опитуванні, були громадськими організаціями⁹.

Статус молодіжних громадських організацій і їх спілок визначається відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання». Разом з тим роботу разом та для молодих людей можуть здійснювати будь-які громадські чи благодійні організації.

Поміж організацій, хто підтримує діяльність молодіжних громадських організацій в Україні є UNICEF, UNFPA, UNHCR, Terre des hommes, Європейський союз, USAID, ПРООН, Європейський молодіжний фонд Ради Європи та інші.

⁵ <https://www.kmu.gov.ua/news/minmolodsportu-blizko-40-molodih-lyudej-vimusheno-zminili-svoje-postijne-misce-prozhivannya>

⁶ <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12447-gromadyanske-suspiilstvo-ukrajini-v-umovakh-vijni-2022-zvit-za-rezultatami-doslidzhennya>

⁷ <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini>

⁸ <https://www.ukrstat.gov.ua>

⁹ <https://rm.coe.int/-08-2022-yfdua/1680a8e55a>

Практична та фінансова інформація

Проект Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза III» покриє витрати на участь представників та представниць відібраних громадських організацій у навчальних заходах, включаючи транспортні витрати, проживання та харчування, і витрати на залучених експертів та експерток.

Також Проектом передбачена фінансова підтримка для реалізації проектів з **відкритої молодіжної роботи (зокрема мобільної, вуличної, аутрич, детачт)** відібраним громадським організаціям у розмірі до 10 000 євро кожен проект.

Як громадським організація стати партнером Проекту?

Громадські організації будуть як головними партнерами Проекту, так і прямими бенефіціарами. Зацікавлені в участі громадські організації мають висловити свій намір шляхом:

- Подання заповненої аплікаційної форми у встановлений термін (див. Додаток 1);
- Надання листа від громадської організації із зобов'язаннями підтримувати команду для ефективної участі в проекті за допомогою адміністративних, фінансових та політичних заходів.

Подаючи аплікаційну форму, підписану особою, яка приймає рішення в громадській організації, громадські організації зобов'язуються, у разі їх відбору, повноцінно брати участь у навчальних заходах та впровадженні проектів.

Процедура подання та відбору

Висловлення зацікавленості взяти участь у довготривалій програмі посилення спроможності новостворених громадських організацій, що працюють з молодими людьми, через розвиток компетентностей їх представників та представниць можуть подати громадські організації, що підпадають під:

Критерії прийнятності:

- бути зареєстрованими як юридичні особи відповідно до Законів України «Про громадські об'єднання» та «Про основні засади молодіжної політики»;
- бути зареєстрованими після 24 лютого 2022 року;
- мати статус неприбутковості (виключно коди неприбутковості 0032, 0034, 0036, 0038, 0039 або 0048);
- працювати під керівництвом молодих людей та втілювати діяльність для молодих людей віком 14-35 років;
- здійснювати свою діяльність в Україні.

Критерії пріоритетності:

- початковий досвід в проєктній діяльності;
- врахування географічної різноманітності та гендерного представлення;
- збалансована кількість громадських організацій, що опікуються молодіжними центрами і тими, хто такої діяльності не мають.
- наявність офіційного листа (у довільній формі) від громадської організації про організаційну готовність для участі в усіх основних елементах Програми протягом вересня 2023 року – вересня 2024 року, що зазначені вище у тексті оголошення.

Критерії відбору:

- наявність проєктної ідеї з впровадження відкритої молодіжної роботи;
- участь молодих людей у розробці та реалізації проєктної пропозиції;
- готовність брати участь в усіх етапах Програми протягом вересня 2023 року – вересня 2024 року.

Оцінку апікаційних форм та відбір громадських організацій здійснюватиме Керівний комітет проекту «Молодь за демократію в Україні: Фаза III», до якого залучені представники та представниці Ради Європи, Міністерства молоді та спорту України та молодіжні експерти і експертки. Попередньо заплановано відбір до 7 громадських організацій.

Усім зацікавленим новоствореним громадським організаціям, що працюють з молодими людьми, пропонується заповнити апікаційну форму та завантажити офіційний лист, що містить зобов'язання громадської організації підтримувати команду для ефективної участі в проекті за допомогою адміністративних, фінансових та управлінських заходів до **15 вересня 2023 23:59 (за Київським часом)** за посиланням <https://forms.gle/DGK6ZRLnkw2dxm2X6>.

За додатковою інформацією та уточненнями звертайтеся до:

Людмили Кіндрат, фахівчині проекту Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза III» на електронну пошту liudmyla.kindrat@coe.int.